

БЕОГРАДСКЕ

ОПШТИНСКЕ НОВИНЕ

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ОПШТИНЕ БЕОГРАДСКЕ

Год. XX.

НЕДЕЉА 14. АПРИЛА 1902.

Број 15.

ИЗЛАЗЕ НЕДЕЉНО ЈЕДАН-ПУТ

ПРЕПЛАТУ ВАЉА СЛАТИ УПУТНИЦОМ АДМИНИСТРАЦИЈИ ЛИСТА
А СВЕ КОРЕСПОНДЕНЦИЈЕ УРЕДНИШТВУ

ЦЕНА:

За Србију на годину . . . . . 6 динара
на пола године . . . . . 3 "
За стране земље на годину . . . . . 9 "

РУКОПИСИ НЕ ВРАЋАЈУ СЕ

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА НЕ ПРИМАЈУ СЕ

ХРИСТОС ВАСКРС!

Патње, муке, чаше жучне
Смеј и руга са свих страна
Пољуб Јудин, прање руку —
То је спрема светла дана.
Да је Христу, сину божјем
Било мука својих жао,
Да је тврдом вером клон'о
Не би данас васкрсао!

„Одреци се искре божје,
Па ће сила пустит мрава,
Признај да си на злом путу,
Да је лажна мис'о права.“
Да је Христос синак божи
На те речи малаксао
Да је тврдом вером клон'о
Не би данас васкрсао.

„Одреци се свога права —
Реци само да се кајеш —
Па ћемо те скинут с крста,
Те да мирно дане трајеш.“
Да се Христос синак божи
На те речи освртао
Да је тврдом вером клон'о
Не би данас васкрсао!

„Одреци се вере твоје
Па се с нашом вером сложи —
Та зар мали и нејаки
Могу мислит да су божи“?
Ал' да Христос чашу жучну
Није до дна испит' знао,
Да је тврдом вером клон'о
Не би данас васкрсао!

*Зашт' је Христос муке презр'о?
— Нејакима рад угледа!
И народи који пате
И они су божја чеда!
Христос васкрс, слаби, мали,
Не дрхћите од страхоте
Само паз'те шта вас учи
Синак божи са Голготе!*

Змај Ф. Јовановић.

ОПШТИНСКО УРЕЂЕЊЕ И АДМИНИСТРАЦИЈА ГРАДА ГЛАЗГОА

(По Сер Демсу Белу председнику општине Глазговске и г. Демсу Патону председнику Уједињених Музејских Удружења Уједињене Краљевине — Велике Британије и Ирске)

Година 1896

IX

УЛИЧНА ЧИСТОТА

Старо време. — Ненадлежност општине. — Стање Глазговских улица у седамнајестом веку. — Сокак: ђубриште. — Посета куће. — Наредбе општинске о чистоти. — Законом полицијским од 1800 год. улична чистота: дужност општинска. — Првобитни штаб општински за улачу чистоту. — Закон од 1843 год. — Постављање нарочитог инспектора чистоте. — Закон од 1866 год. — Чишћење приватних улица, дворишта и т. д. општина узима на себе. — Устројство одељења за варошку чистоту у год. 1868. — Подела на квартаве. — Чишћење улица машинама. — Уклањање снега. — Поливање улица. — Прибрање ђубрета. — Изношење ђубрета. — Уступање ђубрета земљорадницима, као и употреба истог на општинским пољским имањима. — Вуџет општински на чистоту.

Чишћење улица нова је, а не стара, дужност и надлежност наше општине. У средњем веку, када је наш Глазго био мала варош, или и село, када су му и куће биле мале, а баште и градине многобројне, и када су му ове данашње, погрешно назване, „згоде санитарске“ још биле непознате — тада, — зар, још и није било потребе за велику контролу и строгост власти у питању јавне чистоте. Баш као и много данашње село наше, Глазго је тада био поштеђен од такве досаде државних власти, и свако је ту био сам себи и власт и закон — разумемо — свако се сам бригу, и од куда ће воду себи донети, и куда ће ђубре своје изнети, и како ће здравље своје чувати. Узгредно, али и поносно, помињемо, да је све до седамнајестог века па и до првих година осамнајестог, „наш Глазго био на гласу као чиста, мала и уређена, варош; и тадањи посетници његови истицали га чак као пример за угледане другим местима и варошима Велике Британије. Али искрени да будемо, нама се, код свеколике ласкавости овакога комплимента, намеће зрела рефлексја: а да какав ли је јад и чемер морао владати по осталим градовима наше Британије, кад је овај наш (тадањи) Глазго изгледао свету и чист и леп? У истини, и у самој ствари, он је био далеко, до жалости далеко, од нашега данашњег идеала и огледала варошке чистоте. Јер, прво, наши претци из тога доба имали су, од старих још наслеђен а грозан обичај: да бацају своје ђубре одмах испред кућних врата. Можете мислити, колико је и муке и времена требало, да се свет одвикне од ове и ружне и болесне навике. Кроз читаве векове имали су ту посла: и власт и законодавац, и држава и општина, и глобе и казне, и свака друга уредба и строгост. Тако на пример, из године 1599, имамо једну општинску наредбу, која још тада наређује нашим Глазговцима: „да не смеју имати ђубриште пред кућом, ни бацати ђубре испред кућних врата. Но, ако би они то и даље чинили, власт ће морати, да погоди нарочитог ђубретара, да то ђубре о њиховом трошку с пута уклања.“ Дакле, општина мора да прети својим суграђанима. гонећи их на вршење једне дужности, и своје и њене; па мора, као што ћемо видети, и да чека да кућа дође да јој помогне у извршењу таквих наредаба, И та помоћ и дође у години 1646—47, када се прибеже „ванредним мерама“ да се варош од гада очисти. Ну, вреди да чујете,

и колике су те „ванредне“ мере у то време биле. Општина је најмила неколико ђубретара да изнесу ђубре из нечистих кућа и дворишта, и купила је једнога коња за таљиге, у којима ће се све то ђубре из вароши изнети. Нашав, пак, да тај коњ није сам довољан да посао сврши, општина узме још једног у помоћ; и, по цену од 23 шилинга у готову, и зоби за коња, повери га једноме своме најамнику, по имену Гилберту Керију, да ш њиме изнесе све ђубре што се по улицама глазговским нагомилало! Дабогме, да то није било довољно. Сведок су нам и даље и потоње наредбе, као на пр. она, од 19-ог јануара 1656, из које се види, да је ипак све остало по старом. И доиста, кад тадашња општина наша још није била кадра да изнуди од својих суграђана ни уклањање пред-кућних ђубришта, а шта је остало за оне њене друге наредбе да се улице до половине чисте? Оне су у истини, и код све претње, и глобе и казне, остале мртва слова на мртвој хартији. Али ни то није све. Јер, наши стари имали су још један ружан обичај — обичај за који, зар, не би ни знали да нема наредбе општинске из године 1696 (дакле с концем седамнајестог века) којом се исти строго забрањује — а имено, обичај: да се, како кад, дању или ноћу, али кроз прозор баца ђубре на улицу. Једино што не знамо, то је, да ли је и у нашем Глазгоу дотични укућанин био законо-дужан да викне пролазнику „чувај се“, или не. Јер, у Единбургу, тада је доста било да се могне на суду доказати: да се с прозора чуо тај глас па да се тужени ослободи сваке кривичне одговорности, а ђубретом — засути страдалник да себи припише шта га је снашло!...

Како му драго, тек, све оно што се у смислу чистоте и чишћења наших улица постигло у току осамнајестог века, има да се благодари искључно: исправљеним навикама самога нашега света. Велимо искључно, јер све до закона о полицији од године 1800, улична чистота није спадала у законску надлежност и дужност општине. Тада тек, и тек, по сили и сљедству тога закона, чинимо ми први корак ка ономе, тако да га назовемо, општинском комунизму, који се је у деветнајестоме веку у толико праваца развио, који је тако коренито изменио односе општинске власти према народу јој и грађанству, и који је толике ране друштвене превиио, толике сузе сиротињске утро, једном речју, толика добра свету донео.

* * *

Прелазећи на примену горњег закона, прво нам је на реду рећи: да ново-установљено „надлештво полицијско“ није одмах установило и особено одељење за варошку чистоту. Та је брига најпре била поверена шефу полиције, и његовој чети ноћних чувара, који су сада имали двојаку дужност: и да патролишу, и да чисте варошке улице. Два пута преко недеље, оба пута по два сахата, сваки патролција морао је узети и метлу у руке, и однети ђубре на колица. Преко лета, кад су дани дуги, а ноћи кратке, патролисање се свршавало у четири сахата у јутру, и онда се, до шест сахата истог јутра, трећина ноћних стражара — претварала у ђубретаре, и чистаче уличке. Зими, патролисање се свршавало у шест у јутру — када су чувари ишли кући на одмор, с тим: да се на подне опет јаве да раде два сахата на чишћењу

улица. Цела је истина, да је у години 1804 постављено било неких оделитих четрнајест ђубретара за вршење тога посла; али они су примаји још и под погодбом: да о ирвиница помажу патролцијама у одржавању реда у вароши. У години 1815, цело чистачко особље наше општине састојало се из неких шеснајест људи, од којих је њих петнајест имало једанајест шилинга плате недељно, а један, као неки настојник њихов, још и четири пена више. Целокупан издатак на чистачке плате за ту годину износио је 469 фуната стерлинга (11,725 дин.), а на таљиге, алате и друге потребе 454 ф. ст. (11,350 дин.) Како је, пак, општина извадила од продатог ђубрета неких 418 ф. ст. (10,450 дин.) то је њу чишћење варошких улица за ту годину коштало нешто мало преко 500 фуната стерлинга или 12,500 динара у злату. Доцније, ово чишћење улица давато је приватним лицима под закупи, и остало је тако све до године 1868, када се понова устроји особено одељење општинско за варошку чистоту под нарочитим надзором полиције.

Закон полицијски од године 1843 појачао је власт општинске полиције над варошком чистотом. Њиме је она добила право да постави нарочитог инспектора, који би имао дужност „да се брине о поливању, о чишћењу, и о одржавању чистоте улица, сокака и сокачића;“ а тако исто „да изради правила за поливање и чишћење јавних пролаза, тржишта, и у опште јавних зборишта, како би она могла корисно послужити одржавању здравља народног.“ Међу тим, све ђубре које је приватан човек и грађанин могао нагомилати на своје рођеноме плацу и земљишту, то је и даље остала приватна брига и својина његова, до дана када га је могао продати тежаку за њиву. Донде, оно је могло да кужи, и гужило је, сву околину и сву атмосферу варошку. За то се 1862 године донесе закон, који обухвати и бригу о уклањању и овога ђубрета из вароши у надлежност општинске полиције; па која је ову нову дужност своју и вршила, до 1868, путем закупи приватним закупцима, а од тада, па све до данас: снагом властите и особене уредбе и устројства. Од тога доба тако устројено одељење и наплаћује од приватних поседника имања по један пен од киријске фунте, на име таксе за изношење авлијска им ђубрета.

Данас, „одељење за чистоту града Глазгоа“ стоји под управом статутарног чиновника, који је у исто време и главни инспектор варошке чистоте. Као такав, он одговара за чистоту: и јавних улица и приватних дворишта, и има да се стара и о прибирању, и о уклањању, па и о продаји, варошкога ђубрета, као што има да се брине о тачном и брзом вршењу целе своје службе. На тој служби њему стоје на расположењу неких хиљаду и осамдесет и девет људи, од којих њих 740 раде дану, а 349 ноћу.

Да би се, пак, ова служба и лакше и правилније вршила, Глазго је подељен у четрнајест „чистачких квартава.“ На сваки квартал долази по петнајест виших, и тридесет нижих настојника, — од којих, последњих петнајест њих раде дању, а других петнајест ноћу. Сем тога, варош има 148 таљигаха за дневну, и 83 за ноћну службу. Чистача уличних има за ноћу — 77, а преко дана 195. Прибирача уличног ђубрета има 204, а оних што вуку колица 99.

На експедицији Ђубрета изван вароши има 129 људи, а у пољу који га купцима предају 52. Најзад, при радионици *Сент Ролакса* има 39 радника, док канцеларија одељења броји осамнајест службеника.

Наравно, да ово одељење мора да има и велики број кола и коња на расположењу. И оно и држи на храни неких 265 коња и има на руци 405 разноврсних кола — од којих, — 273 простих *Ђубретарских*, 12 рибарских, 6 подвозних на федерима, 60 носилака буради за поливање улице, 33 машинске метле за чишћење истих, и 21 кола удешена за пољску, *земљорадничку* службу.

(Наставиће се)

РАД ОДБОРА ОПШТИНСКОГ

РЕДОВНИ САСТАНАК
19. марта 1902 г.

Председавао председник општине београдске г. Милов. Р. Маринковић. Присутствовали чланови суда г. г. Владимир Лацковић и Драгутин Симић. Од одборника били: г. г. Ђорђе Н. Соколовић, Милутин Степановић, С. М. Веселиновић, Милош Валожич, Лазао М. Матаћ, Урош Благојевић Р. Драговић, Ђорђе Н. Петровић, Мих. Вобић, М. О. Петровић, Ђ. Н. Хрисевић, Др. М. Радовановић, Петар Новаковић, Васа Николић, Стојан Пајкић, Тома Цинцар-Јанковић, С. Азријел и Д. Тадић.

Деловођ, Мих. М. Марјановић.

I

Председник извештава одбор да записник прошлог састанка није још написан и да се с тога не може прочитати у данашњој седници. Одбор је примио к знању ово саопштење председника општине.

II

Одборник г. Милушин Степановић пре преласка на дневни ред наводи, да је општина за установљење општинског музеума одкупила збирку старина: оружја, слика и бронзе од г. Самуила Стефановића, да је већ иста збирка и примљена у општину; да би општина исту збирку разместила, да се може гледати морала би да за то има потребне локале и лице, које би истом збирком руковало, а то би општину све стало приличну суму новца годишње.

Ако би пак општина исту збирку оставила онако нераспаковану, ни то не би имало смисла. С тога предлаже одбору да изволе решити, да се умоли г. министар просвете и црквених послова, да нареди Управи народног музеума, да ову општинску збирку старина прими и чува је привремено у народном музеуму док општина не прибави и друге предмете за свој музеум и док не наступи потреба да општина за смештај свога музеума прибави потребне локале и узме лице, које би истим руковало.

По саслушању тога, — одбор је решио:

Да се решавање по овоме предмету одложи за идућу седницу, пошто за решавање истог у данашњој седници нема довољног броја одборника.

III

Председник износи одбору на мишљење молбе: Васе Ј. Стојковића, лимара и Персијади М. Ароети којима траже уверења о породичном односу.

По прочитању тих молби Ст. Бр. 785 и 807, — одбор је изјавио мишљење:

Да се молицима могу дати тражена уверења о породичном односу.

IV

Председник извештава одбор, да је на дневном реду одговор председништва на питање одборника г. Милана О. Петровића о дневничарима Управе водовода.

Као одговор на поменуто питање чита извештај Управе водовода АБр. 1929, из кога се

види колико је дневничара имало у Управи водовода дневно за време од 4 до 16 фебруара тек. године, као и на чему су радили. Даље објашњава какви се послови сем чисто водоводних вршавају у водоводној механичкој радионици. Наводи, да је и општински суд преко својих часника и месне контроле водио надзор над радом водоводних радника и није наишао ни на какву неправилност.

Одборник г. Милан О. Петровић налази, да се онолики број дневничара колики је узима управник водовода није могао употребити према просторијама водоводних установа. Из прочитаних спискова види се, да је за напред означено време радило 55 радника, док је ранијих година за све послове за које је тај број радника употребљаван био довољан број од 18 радника, где је долазио и машиниста са осталим особљем машинских инсталација. Уверен је да за оволики број радника није било посла.

Раније држани број радника био је довољан за нормално функционисање водовода, док је међу тим за означено време употребљавано 55 радника на истим пословима,

Одборник г. Раденко Драговић скреће пажњу на то, да ови радници нису радили само на Белим водама и у пробирници већ по вароши на оправљању и одржавању водоводне мреже. Ако су сви ти радници имали посла и ако су наши грађани нема ништа противу тога.

Одборник г. Милушин Степановић наводи, да онај који да некоме поверење треба да води надзор да ли тај коме је то поверење дато врши посао онако како треба.

Кад је одбор општински дао поверење управнику водовода онда он има права да га контролише. За вршење те контроле треба прописати правила. За то би нам могла послужити правила која имају друге установе, које имају раднике као војна радионица у Крагујевцу и друге.

Председник општине изјављује, да су неки од ових радника радили и на оправкама и изradi разних општинских потреба, за који су посао плаћани из дотичних буџетских партија а не на терет буџета за водовод.

Напред је изјавио, да је општински суд водио контролу, а ако општински одбор налази, да је потребна већа и јача контрола, он нема ништа противу тога.

Ставиће општинске возове сваком одборнику кад год буде захтео на расположење за вршење те контроле. У осталом ближа обавештења о потреби овог броја радника даће управник водовода у једној од идућих седница, пошто у данашњу седницу није могао доћи због тога, што се бави на Белим водама на радовима.

По саслушању тога одбор је примивши к знању предње изјаве прешао на дневни ред.

V

По прочитању акта београдске царинарнице АБр. 2258, којим моли да се на царинском истоваришту поред Саве поставе три богн лампе, а после говора председника општине, одборника г. Томе Цинцар-Јанковића и Милутина Степановића, — одбор је решио:

Да се за сада постави једна богн лампа на царинском истоваришту поред Саве код прегледаонице идући међународном штеку.

Одобрава се општинском суду да може у овој години на ту цел утросити суму од шест стотина динара на терет вишка трошаринских прихода по добивеном за то надлежном одобрењу г. министра финансија.

VI

По прочитању молбе Петра и Гавре браће Кики АБр. 9751/901 којом нуде општину да се поравнају у спору њиховом противу општине,

због накнаде штете, као и по прочитању извешћа општинског заступника АБр. 9904/901 и грађевинског одељења АБр. 2254 по истом предмету, — одбор је решио:

Да ужи одбор у који да уђу одборници г. г. Милутин Степановић, Дамитрије Тадић, Соломон Азријел и шеф грађевинског одељења проуче ову понуду Петра и Гавре браће Кики и поднесу извешће са мишљењем, које да се стави на дневни ред ради доношења коначне одлуке.

VII

По прочитању акта грађевинског одељења АБр. 2253, којим извештава општински суд, да се у дубровачкој — старој Которској — улици, између улица Узун-Миркове и Господар Јевремове улице налазе пред приватним имањима плацеви регулационог фонда, који се имају да уступе оним сопственицима имања испред којих се налазе; а уједно прилаже план и списак експропријације тих плацева регулационог фонда; — одбор је решио:

Да се плацеви регулационог фонда постојећи у дубровачкој (старој Которској) улици између улица Узун-Миркове и Господар Јевремове пред приватним имањима, сходно закону процене у цели арондисања приватним имањима пред којима леже, ако сопственици приватних имања пред којима исти плацеви регулационог фонда постоје на то пристану.

У противном, да се процене приватна имања пред којима ови плацеви регулационог фонда постоје ради откупа у цели додавања овим плацевима регулационог фонда и парцелисања. Ово решење не важи за плац регулационог фонда на углу старе Јевремове и Которске улице, који се има уступити Марији Цанги у замену за њено имање које она има да уступи општини за регулацију Господар Јевремове улице, пошто за то постоје одвојена акта.

VIII

По прочитању извешћа грађевинског одељења АБр. 2255 о резултату извршене сондаже на имањима Ристе Параноса, масе И. Параноса и масе Боже Ђеловића која је комисија за одређење места за подизање школе за савски крај предложила за подизање исте зграде.

Одборник г. Милушин Степановић налази, да се према оваком резултату сондаже овога земљишта не може подићи зграда за исту школу, онаква каква треба да буде. С тога предлаже да се предмет врати комисији да потражи друго земљиште за ову потребу на макар и два земљишта за две зграде, на случај да се ни таква земљишта не могу изнаћи, онда да се ова узму у оцену.

Одборник г. Стеван Веселиновић такође није за то да се на овоме земљишту подиже зграда за ову школу, јер према оваком резултату сондаже то не може бити ни са здравственог гледишта. Ако одбор ипак остаје при томе, да се од ових земљишта узме потребно за ову зграду он одваја мишљење.

Председник општине изјављује, да је раније решено питање о подизању једне или две зграде за ову потребу, па и питање о месту. Сондажа је извршена само у тој цели, да би се знало какво је земљиште приликом закључивања куповне цене. Овде сада има да се реши питање о томе: које ће од предложених земљишта за ову потребу да се откупи и на који начин: да ли путем споразума или експропријације.

Одборник г. Др. Милан Радовановић предлаже, да се из одбора избере комисија, која би

имала да ступи са сопственицима у споразум о цени и о постигнутом споразуму поднесе извешће па ако нађемо да је цена коју сопственици буду дали велика онда се може приступити откупу путем експропријације.

По саслушању тога и после говора одборника г. г. Раденка Драговића, Васе Николића, Дим. Тадића и Ђорђа Петровића, у којима су се изјаснили да су за то, да се од ових предложених земљишта откупи потребан простор за ову потребу, — одбор је решио :

Да ужи одбор, у који да уђу одборници: г. г. Милан О. Петровић, Милутин Степановић и Стојан Пајкић ступе у споразум са сопственицима ових имања о томе: по коју би цену исти продали општини иста имања за наведену потребу, и о постигнутом споразуму поднесу извешће које да се стави на дневни ред ради коначног решења.

IX

Одборник г. Љуба Христић наводи, да су данас пре шест сати по подне у свима улицама сијале електричне сијалице и ако се је још добро видело. Скреће пажњу председништва на то, јер општина плаћа то осветљење и ако није потребно да је тада варош осветљена.

Председник изјављује да ће извидети ту ствар и наредити даље шта је потребно.

По саслушању тога, — одбор је примио к знању ове изјаве одборника г. Христића и председника општине.

X

За остале предмете стављене на дневни ред за данашњу седницу и то: одговор председништва на питање одборника г. Пере Ђорђевића: мисли ли председништво радити шта на подизању споменика пок. Косте Хранисављевића, добротвора општине београдске; молба г. Милана Капетановића, проф. В. Школе, због регулације; извешће комисије која је проучила тражење масе пок. Боже Боди, односно интереса на дуговање општине истој маси; молбе: Ант. Митровића команд. стрелишта и Милана Скубица, командира чете XVIII пука за ослобођење колске таксе; саопштење процене штете нанесене имању г. Уроша Благојевића, нивелисањем Војводе Миленка улице; саопштење процене имања Димитрија Николића — Беље; избор три одборника у одбор за болнички фонд; извешће председништва о изради детаљног плана за амортизацију задужења због регулације Београда; предлог суда за регулацију новог пута преко винограда на топчидерском брду по плану одобреном од г. Министра грађевина; предлог суда за измену регулације Цара Уроша улице између Госп. Јованове и Страхинића Бана улице; извешће економ. одељења о држаној лицитацији за издавање под закуп кижоска на Калимегдану, — одбор је решио :

Да се ставе на дневни ред за идућу седницу.

РЕДОВНИ САСТАНАК

22. марта 1902 г.

Председавао председник београдске општине г. Милован Р. Маринковић. Присуствовали чланови суда г. г. Владимир Лацковић и Драгутин Симић. Од одборника били: г. г. Лазар М. Матић, С. Азријел, Ђорђе Н. Петровић, Ђ. Димитријевић, Мих. Бобић, М. Капетановић, Љ. Н. Христић, Др. Радовановић С. М. Веселиновић, Милутин Степановић, Стојан Пајкић, Урош Благојевић, Тома Цинцар-Јанковић, Коста Д. Главинић и Богоје Јовановић.

Деловој, Мих. М. Марјановић.

I

Прочитани су записници одлука седница држаних осамнаестог и деветнаестог марта тек. године и примљени први без измена а други по примедби одборника г. Милутина Степановића са следећом допуном :

У решењу Књ. Бр. 250 на крају говора одборника г. Милутина Степановића после речи „као“ да се ставе речи: „Управа војно техничких-завода“ место речи које су тамо записане.

II

Одборник г. Милушин Степановић наводи да је председник, кад је у седници од 18. ов. м. реферисао о новим пругама изјавио, да му је управник безименог друштва за трамвај усмено саопштио, да је друштво поручило потребан материјал за нове пруге.

Како су усмена саопштења без вредности, а сем тога, да се друштва у појављеном случају не би изговарала да поједина акта општинског суда нису примила, јер их у друштвеној канцеларији може примити лице које није за то овлашћено, то тражи, да општински суд у будуће од директора безимених друштава за осветљење и трамвај не прима никаква усмена саопштења и обавештења већ само писмено. Сем тога, да се сва акта која се поменутим друштвима упућују предају истим друштвима само на потпис управника истих друштава или његовог пуноважног заступника.

Председник општине изјављује да прима к знању овај захтев одборника г. Степановића и да ће општински суд у будуће према истом поступати.

По саслушању тога, — одбор је примио к знању ове изјаве одборника г. Степановића и председника општине.

III

Одборник г. Милушин Степановић примећује да је јуче у 5³/₄ часова по подне варош била осветљена електриком. Тражи, да се извиди зашто се варош у невреме осветљава и да се томе стане на пут, те да се избегне излишно плаћање осветљења.

Председник изјављује да ће по овоме тражењу одборника г. Степановића учинити шта је потребно.

По саслушању тога, — одбор је примио к знању ове изјаве одборника г. Степановића и председника општине.

VI

Одборник г. Љуба Христић наводи, да је неопходно потребно, да се на углу улица ратарске и гробљанске подигне трамвајска станица, те да се публика, које чека на трамвај у исту може склонити на случај рђавог времена. Стога тражи да се позове трамвајско друштво, да на овоме месту подигне чекаоницу.

Председник је изјавио, да ће општ. суд подејствовати код трамвајског друштва да на овоме месту постави трамвајску чекаоницу.

По саслушању тога, — одбор је примио к знању ове изјаве одборника г. Христића и председника општине.

V

Одборник г. Др. Милан Радовановић наводи да је безимено друштво за осветљење објавило, да ће обуставити електрично осветљење због неког његовог спора са београдском царинарницом. Тражи да председништво обавести одбор о томе спору.

Председник је изјавио да је безимено друштво за осветљење известило општ. суд, да му београдска царинарница неће да изда некакав угаљ за његову потребу и да ће друштво услед тога обуставити осветљење.

Да је општински суд одговорио друштву, да му тај изговор не прима, јер се општинског суда не тиче спор друштва са царинарницом, пошто друштво има пута и начина да до свога права дође, ако му је исто оспорено.

По саслушању тога, — одбор је примио к знању ове изјаве одборника г. Радовановића и председника општине.

VI

Одборник г. Коста Д. Главинић тражи да председништво извести одбор испира ли се сада водоводна мрежа и ако се испира, онда испирали се по утврђеном плану.

Председник овлашћује управника водовода, да да одбору обавештење по овоме тражењу одборника г. Главинића.

Управник водовода објашњава, да се испирање водоводне мреже врши у доба године кад има највише воде.

Одборник г. Коста Главинић тражи, да се испирање водоводне мреже врши по утврђеном плану и да се испирање објављује грађанству.

Управник водовода изјављује да се увек пре приступања испирању водоводне мреже грађанство о томе извештава.

По саслушању тога, — одбор је примио к знању ове изјаве одборника г. Главинића, председника општине и управника водовода.

VII

Одборник г. Коста Главинић изјављује, да је државна власт наредила поодавна, да се о граде сви празни плацеви у вароши. Да су приватни то већ урадили, али, да држава и општина ни до данас нису своје плацеве оградиле.

Тако у улици у којој станује нису ограђени општински плацеви, услед чега су постали просто сметлиште варошке нечистоће, са кога се такав смрад простире, да грађани не смеју прозорце на својим становима отворати ради проветравања. Тражи, да се стане на пут избацавању нечистоће на плацеве по вароши.

Председник је изјавио, да је о томе полицијска власт издала наредбу, а да је општински суд предузео потребно кораке за регулисање питања о изношењу варошке нечистоће и да се нада, да ће се то питање регулисати кроз месец два дана.

По саслушању тога, — одбор је прешао на дневни ред.

VIII

Одборник г. Коста Главинић наводи да му изгледа, да председништво води слабо рачуна о примедбама које му се чине од стране одборника.

Раније је приметио, да је неумесно засађивети калимегданску падину реци Сави окренуту и онуда, куда ће проћи пут и тражио да се тамо не засађује дрвље, али да председништво није о тој примедби његовој водило рачуна, већ је наредило те је и то место засађено дрвљем.

Председник је изјавио, да није био мишљења, које је заступао и заступа по овој ствари одборник г. Главинић и да с тога није могао усвојити његову примедбу.

По саслушању тога, — одбор је прешао на дневни ред.

IX

По прочитању акта Управе града Београда и њених одељака АБр. 2786, 2787, 2930, 2931, 2932, 2964, којима се траже уверења о владању и имовном стању извесних лица, — одбор је изјавио :

Да су му непознати: Никола Мићић, чувар осуђеника, Симеон Митић, Марко Милентијевић и Милован Савић, лебарски момци, Јеврем Милутиновић зидарски момак и Петар Ружић, шкембарски раденик, Драгојло Боснић, арција, Перка уд. Јовановић, надничарка, Драга, жена раздвојено живећа Симе Милојевића, Стојан Милојевић таљигаш, Коста Бинић зидар, Софро-

није Вељковић и Захарије Манић, слуге млекалијске; и да је доброг владања и средњег имовног стања: Антон Сабо, оvd. обућар.

X

Председник износи одбору на мишљење молбе: Милутина Татића, адвоката и Јесте Глигоријевића кафеције, којима се траже уверења о породичном односу.

По прочитању тих молби Ст.Бр. 824, 838 и 839, — одбор је изјавио мишљење:

Да се молиоцима могу дати тражена уверења о породичном односу.

XI

По прочитању извешћа економног одељења АБр. 2805, о држаној лицитацији за издавање под закуп два општинска кијоска у парку калимегданском, — одбор је решио:

Да се два општинска кијоска у парку калимегданском издаду под закуп под прописаним погодбама за време од првог априла ове па до првог априла хиљаду девет стотина треће године Хермини Највирт оvd. посластичарци по закупну годишњу цену од две стотине и педесет динара и педесет пара динарски.

XII

По прочитању акта грађевинског одељења АБр 2593, којим спроводи суду процену штете нанесене имању г. Уроша Благојевића, учитеља у пензији, која је произашла услед затрпавања истог имања калдрмисањем Војводе Миленка улице; као и по прочитању исте процене, а после говора председника општине и одборника г. г. Милана Капетановића, Стојана Пајкића, Косте Главинића, Ђоке Димитријевића и Томе Цинцар-Јанковића, — одбор је решио:

Да се усвоји ова процена и да се сопственику г. Урошу Благојевићу исплати по овој процени на име накнаде штете причињене његовом имању постојећем у улици Војводе Миленка, калдрмисањем исте улице, три хиљаде динара у сребру.

Издатак овај да се учини на терет овогодишњег вишка трошаринских прихода, по добивеном за то надлежном одобрењу г. министра финансија.

Примедба: Приликом доношења овог решења одборник г. Уроша Благојевића, као интересован, није присуствовао овој седници.

XIII

Одборник г. Милан О. Пешировић наводи да је приликом калдрмисања Војводе Миленка улице затрпана и зграда друштва „Краљ Дечански.“

С тога предлаже да се извиди да ли би умесније било, да се та калдрма спусти, те да се отклони могућа штета по исто имање или, да иста калдрма остане онако како је постављена.

По саслушању тога, — одбор је решио:

Да се овај предлог одборника г. Милана О. Петровића, упути грађевинском одељењу на проучење и мишљење.

XIV

По прочитању извешћаја управе општинске трошарине АБр. 2580 и 2581 по молбама Антонија Митровића, команданта београдског сталног војног стрелишта и Милана Скубица, командира чете XVIII пешадијског пука, којима моле за ослобођење плаћања колске таксе на своја кола којима се служе по службеном послу, — одбор је са 4 против 15 — против гласали члан суда г. Драгутин Симић и одборници г. г.

Тома Цинцар-Јанковић, Ђорђе Петровић и Ђока Димитријевић, — решио:

Да се молиоци ослободе плаћања колске таксе на своја кола којима се служе по службеном послу.

XV

По прочитању акта грађевинског одељења ГБр. 131, којим предлаже: да улица Цара Уроша остане у своме делу од Господар Јованове до цара Душана улице широка дванаест метара, а на даље да буде ширине 15 метара, — одбор је решио:

Усваја се предњи предлог грађевинског одељења.

XVI

По прочитању реферата шефа општинских лекара АБр. 2556 по предмету установљења болничког фонда, а после говора одборника г. г. Косте Главинића, Ђоке Димитријевића и Михајила Бобића, — одбор је решио:

Да чланови одбора који ће руковати болничким фондом, који је основан при општини града Београда, од стране општинског одбора буду одборници г. г. Др. Милан Радвановић, Др. Јован Данић и Никола Спасић.

XVII

Председник општине извештава одбор, да је општински суд на основу решења одбора општинског од 8. Фебруара ове године АБр. 1093, расписао оферталну лицитацију за набаву 3000 куб. метара колубарског или моравског шљунка и 2000 куб. метара колубарског или моравског песка; да су се на ову лицитацију за лифровање општини горње количине шљунка и песка јавили Јован Гргић, Таса Павловић, Милан Мариновић и Нестор Милосављевић, од којих је најнижу цену понудио Таса Павловић и то: за шљунак по 5 динара од кубног метра а за песак по 4 динара од кубног метра; да је општински суд решењем својим од 22. Марта т. г. ГБр. 826 усвојио понуду Тасе Павловића, по којој се обвезује да према прописаним погодбама излифрује општини београдској за оправку калдрме и друмова 3000 куб. метара колубарског или моравског шљунка и 2000 куб. м. колубарског или моравског песка, и то: шљунак по 5 динара а песак по 4 динара од кубног метра.

По саслушању тога и по прочитању поменутог решења суда, — одбор је решио:

Усваја се ово решење општинског суда и одобрава се општинском суду да може у овој години на терет вишка трошаринских прихода, по добивеном за то надлежном одобрењу г. министра финансија, утрошити суму од двадесет и три хиљаде динара за набавку три хиљаде кубних метара колубарског или моравског шљунка и две хиљаде кубних метара колубарског или моравског песка, за оправку калдрме и друмова.

XIII

Председник извештава одбор, да је општински суд био расписао за 22. ов. м. оферталну лицитацију за набаву 3335 куб. метара колубарског песка и 5360 куб. метара туцаника шљунка, да су се на ову лицитацију за лифровање туцаника шљунка јавили Аксентије Голубовић, Маша Димић и Павле Убавкић оvd. камењари, а за лифровање песка Таса Павловић, Јован Гргић и Милан Мариновић, оvd. пескари, од којих су најнижу цену понудили за шљунак Аксентије Голубовић и Маша Димић, а за песак Таса Павловић; да је општински суд решењем

својим од 22. Марта т. г. ГБр. 837, уступио лифровање напред означене количине — туцаника — шљунка Аксентију Голубовићу и Машу Димићу као најнижим понуђачима и то:

1. Аксентију Голубовићу: за вишњички друм и код Калимегдана по цени од седам динара и педесет пара динарских од кубног метра; за гробљански и смедеревски друм по седам динара од кубног метра и за крагујевачки друм по шест динара од кубног метра;

2. Машу Димићу: за Ратарску и Таковску улицу по шест динара и педесет пара динарских од кубног метра; за макадам код жељезничке станице, Сарајевску улицу, Топчидерски друм, пут преко топчидерског брда и друм, поред Вшетечког по шест динара од кубног метра.

А лифровање колубарског песка Таси Павловићу, као најнижем понуђачу, и то: за друмове: Вишњички, Гробљански, Смедеревски, Крагујевачки и Ратарску улицу по седам динара од кубног метра; за Таковску улицу по шест динара и двадесет пара динарских од кубног метра; за друмове: Топчидерски, поред Вшетечког и пут преко Топчидерског брда по шест динара и педесет пара динарских од кубног метра; за улице Краља Александра, Душанову, Кнез Милошеву и Топличин венац по шест динара од кубног метра; и за макадам: код жељезничке станице, Калимегдана, Сарајевску улицу и на Теразијама по пет динара и педесет пара динарских од кубног метра, све под прописаним погодбама.

По саслушању тога, и по прочитању поменутог решења суда, — одбор је решио:

Усваја се ово решење суда и одобрава се општинском суду да може у овој години на терет вишка трошаринских прихода, по добивеном за то надлежном одобрењу г. мин. финансија, утрошити суму од педесет и шест хиљада шест стотина шест и три динара и педесет пара динарских за набаву пет хиљада три стотине и шест кубних метара туцаника шљунка и три хиљада три стотине тридесет и пет кубних метара колубарског песка за оправку калдрме и друмова.

XIX

По прочитању молбе г. Милана Капетановића, професора Велике школе, АБр. 11540/901 године, због регулације, као и извешћа грађевинског одељења по истом предмету АБр. 2575/902 године, — одбор је решио:

Да се усвоји ова молба г. Капетановића и да се сходно грађев. закону за варош Београд проценити ако земљиште регулационог фонда које се по регулацији Страхинића Бана улице додаје имању г. Капетановића тако и земљиште г. Капетановића, које му се за регулацију исте улице има одузети па процена сопственику и одбору саопшти.

Примедба: Приликом доношења ове одлуке одборник г. Милан Капетановић није присуствовао овој седници као интересован.

XX

За остале предмете стављене на дневни ред за данашњу седницу и то: извешће комисије која је проучила тражење масе пок. Боже Боди односно интереса на дуговање општине истој маси; одговор председништва на питање одборника г. Пере П. Ђорђевића: мисли ли председништво радити шта на подизању споменика пок. Косте Хранисављевића, добротвора општине београдске; предлог суда за регулацију новог пута преко винограда на Топчидерском брду по плану одобреном од г. министра грађевина; саопштење процене имања Димитрија Николића — Беље; извешћа председништва о изради детаљног плана за а-

мортизацију задужења због регулације Београда; молбе: Милана С. Милосављевића општ. инжињера и Др. Воје Кујунџића општ. лекара за осушљиво; молба одбора девојака за подизање споменика пок. Војиславу Ј. Илићу због места за споменик; извешће економ. одељења о држаној лиценцији за издавање под закуп траве за кошење на старом гробљу; предлог Управе водовода за докупљивање земљишта за проширење вода; молба Драг. С. Мијатовића, због регулације; одобрење кредита у 35 динара за исплату Косари Шандор суме коју јој је примио и упропастио Живко Секулић, б. општ. пријавник; избор комисије за проучење регулације вароши ради ревизије досадањег регулационог плана, — одбор је решио:

Да се ставе на дневни ред за идућу седницу.

ПОШУМЉАВАЊЕ ОКОЛИНЕ БЕОГРАДА

(са хигијенског и естетичног гледишта)

Данашњи дан, кад се већ толико брине и ради на побољшању здравља човечијега, и кад се троше милијуни на стварање услова хигијенских, дужност је не само науке, да на основу егзактних опита поради на објашњењу овога одиста важног питања, већ и државе, владе, општинџе ит.д. као представника народних, да створе што више и што бољих средстава, која би имала све услове за што јаче и трајније одржање здравља човечијега.

Културни народи европски, код којих се одавна увидео благотворни утицај шума на здравље човеково, воде озбиљну бригу о шумама, зналачки раде на подизању и одржању шума, и на унапређењу шумарства. Код њих се много писало о значају шума са гледишта хигијенског т.ј. о утицају шума на здравље човечије.

Да шуме имају благотворни утицај на здравље човеково, опште је познато. О томе се чудило и код нас, и од времена на време пренашано и невешто пресађивано по које зрнце шумско из туђега краја; али то зрнце није могло код нас ни корена ухватити, јер је незналачки и у невреме бачено на и онако неплодно земљиште. По не улазећи у оцену жалоснога стања наших шума и шумарства, које нас је до расула довело — ми смо намерни да овим чланком покажемо: *коликку важности и каква утицаја имају шуме на здравље човечије, и какву би корист имали грађани наше престонице, кад би се њен околина засадила шумом.*

Да би што свестраније доказали, какву би благодат имали Београђани од пошумљења своје околине, послужимо се податцима и резултатима, до којих су дошли учени људи дугогодишњим опитима, радећи на овом важном питању. Ови ће докази свакоме становнику Београда отворити здраве погледе, и утврдити га у веровању, да су *чист ваздух и добра вода први услови за здравље човеково, а чист ваздух и здрава вода, могу се добити најбоље и најлакше из шума.*

Без сваке је сумње, да подуже бављење у шуми, у пољу, крај мора и језера, као и у самој близини већих шума, много боље прија здрављу човечијем, но становање у нечистом и загушљивом ваздуху, пуном дима и прашине, боље насељених градова.

Који од нас још није осетио пријатно уживање, кад лети изиђе из прашинавих, и свакојаким испарења пуних, улица београдских, у Топчидер, Кијево, или на Авалу? За што људи бегују из великих вароши и проводе своје слободно време у пољима и ливадама, у шумама и шумом засађеним бањама и парковима, ако не за то, да се наживају чистог и свежег ваздуха и добре ладне воде?

Реконвалесценти и други разни болесници, упућују се у климатска здрава места на становање и лечење, а та су места у првом реду шуме и брегови, а у другом реду, море, језера, купатила ит.д. у т. зв. *Санаторије.*

Сем општих здравствених користи, које нам пружају таква места, утиче шума у извесним приликама и специфично. Тако се често опажа, да се салубритет сумпорастих и мочарних предела много побољшава, подизањем добро одгајених шума. Позната је истина, да *велике шуме*, како у Европи, тако и оне у Инђији, служе као неки *браник против ширења колере* и др. заразних болести, и одавна је доказано, да места, која се налазе у шумама, или у непосредној близини њиховој, није често колера ни походила. Шта више, има доказаних примера, да шумска места, где колера никад није ни долазила, чим су обезшумљена, одмах су била колером нападнута.

Сличних примера имамо из јужних предела Савезних Америчких Држава у погледу грознице, где је већ пре Христа било познато дрво „*Eucalyptus Globulus*“, које читаве пределе брани од најопасније врсте грознице, т. зв. жуте грознице (маларија).

О лековитом утицају шума на човечији организам, било је одавна разних тврђења и разних мишљења. Једни тврде да се тај утицај састоји у одбрани дрвећа од сунчане жеге; други приписују шуми хемијски утицај на чишћење ваздуха; трећи опет налазе тај утицај у великој количини кисеоника и азота у шумскоме ваздуху, или заступају мишљење, да нас шума чува од јаких и штетних ветрова, и да помоћу многобројнога лишћа, механично чисти ваздух; а четврти опет држе, да дрвеће утиче на влажност земље, и на стање воде у земљи.

Ова многа и различита мишљења долазе отуда, што још ни до данас нису прављени егзактни опити са шумским ваздухом и са шумским земљиштем, који би нам пружали потребан материјал за научне доказе о санитарној важности шума; али су ипак и у том погледу учени људи дошли до непобитних резултата.

Многи опширни радови о саставу шумског ваздуха и о карактерним особинама шумског земљишта, који су публиковани за последњих неколико деценија, попуњују ову празнину, и довољни су да створе сигурну основицу, на којој ће се даље радити. На основу ових испитивања, нема сумње, да се санитарни утицај шума односи од *чести* на извесне карактеристичне особине шумског земљишта.

(Наставиће се)

ДЕФИНИЦИЈА ПАТРИОТИЗМА

(Извађена из књиге једног нашег историографа)

„Хоћемо да кажемо коју о једној особини, која је свакоме човеку урођена, ну коју васпитање и образовање на извештан начин облагорођава. Та је особина: *себичност, егоизам.* Ова се црта карактера — особина себичности — налази у свакога божјијега створа, почев од најниже животиње па до најзвизишенијега човека. Старање да се она не оштети, зове се од скора у науци: *борба за опстанак*, и то у првоме реду, за опстанак *лични*, индивидуални. Ну, како се овом борбом осигурава и опстанак *расе*, соја, то је природа свакоме живоме створу у душу усадила и тежњу: да овај *егоизам* пренесе и на *породицу*. Тако се, и за то се, свака животиња, па и сваки човек, бори али не само за *свој* опстанак, него и за опстанак *свога* *порода*, своје породице. Али ту сад настаје и *разлика* из-

међу животиње и човека. Код животиња ова се особина, *свај егоизам*, завршава са породом и породицом; код човека *не*. Човек, чим је припитомљавањем створио себи *друштво*, које је од живота његова неодвојно, као и породица сама, преноси своју *себичност*, свој *егоизам*, и на тај шири круг, и на *тодруштво*; па, *сљедствено*, води борбу и за опстанак тога друштва. А ако је човек умножавањем свога друштва, доспео да буде *народ*, и, једнакошћу интереса, то велико друштво узима као *своје* друштво, своје сродство и род, онда његов *егоизам* обухвата и тај најшири круг, и онда његово *ја* не остаје само при њему лично, нити само при његовој породици, него *прелази* и на то *највеће* друштво његово, на његов *народ*, на цело његово племе. Тада он своје *ја* *промеће* свуда у *ми*, и брани га и заступа онако исто *себично*, као и оно прво и своје лично *ја*.“

„Овај егоизам, производ је вишега васпитања, ширега образовања, свакако плод више *свест*и човечанске, пробуђене и очвреле у племена и народџа. Он нема ничега заједничкога са оним узаним *животињским* егоизмом, и као највећа разлика између човека и животиње, зове се с правом: *благородним, племенитим.* Овај егоизам, то је: **ПАТРИОТИЗАМ!** Али приђимо му још ближе.“

„Дакле, овај благородни и племенити егоизам народни, овај *патриотизам*, који цео један *народ* претвара у једно лично *ја*, тај егоизам, односно патриотизам, *искључује* лични егоизам, и тиме постаје снага и *моћ* коју ништа не може да савлада. И та *моћ* обезбеђује опстанак *расе*, и постаје најјача заштита свакоме појединцу, — који, — и ако по себи слаби прут, у *сноу* свога народа постаје права *сила*, и има услова да траје.“

„Са овим благородним *егоизмом* *народним*, са овим правим и чистим **патриотизмом**, и мали народи створили су *велике* државе, и *мала* снага извела је *велика* дела, и ситна и незнатна племена остављала су светла и чувена имена.“

„Овај *последњи* егоизам у коме је угушен сваки лични егоизам, овај *истинити патриотизам* јесте и *једини сигурни* *јемац* за опстанак државе и племена, и он *једини* и *пише* и оставља *историју* *народџа* и државџа.“

„Кад се деси да један народ почне да губи ту своју особину, свој *патриотизам*, онда се његов *народни* егоизам враћа и претвара у онај *првобитни, лични* и *животињски* егоизам; и онда, ма како тај народ изгледао крепак и светао, он је већ *ударо* *напраз*, и он мора пропасти. Не велимо да мора он одмах и са лица земље ишчезнути. То не. Али он није више оно што је био кад је *отаџбину* текао и стекао, и он ће без те *отаџбине* брзо остати. Тако изгубљен народ може, *доиста*, још *отаџбину* имати, али ће ју он имати само као *човек*, а не као **народ**.“

„Другим речима, народ којим овлада *лични* егоизам, себичност, *саможивост*, такав народ нема и не може имати будућности. А не може ју имати за то, што је он постао самом себи *паразит*, што је почео да једе, па ће најзад и појести, *себе самога*. Као *раса*, такав народ губи еластичност за живот; као *друштво* он губи експазивност за рад; као *човек* он губи свест о *светлости* и *вишешкоме* значају свом, и пропада и постаје *ћубре* за другу расу,

која га као мртав и мастан материјал за своје снажење употреби. Док је још жив, такав народ — други народи — потроше на зелен, а кад умре њега се нико не сећа, нити му ико за душу даје. Ово, истина, не бива за годину па ни за две али — бива.“

„Чувајмо се, дакле,“ — вели при крају ових својих рефлексија наш историограф — „чувајмо се и ми, Срби, ове тешке болести народа и државџа: личног егоизма. За народе, то је болест јача од колере, јача и од куге. То је порок, који се али не само као зараза силно шири, него који и многе друге пороке рађа, и, народе и државе мори. И онда, чак, кад се јавља као најмање зло, и онда је лични егоизам тако велико зло, тако велики непријатељ патриотизма, да у њему, у личну егоизму утонули, народ, и кад је цео, и онда је само један свој ништавни део.“

НАУЧНО-КЊИЖЕВНИ ДЕО

ОДГОВОР НА ПИТАЊЕ КО СУ ТИ МАКЕДОНСКИ СЛОВЕНИ?

(Отворено писмо редакцији „Руско-Славјанског Календара“ за 1890 год.)

(Наставак)

(3)

Појет извршен у првој трећини VII века о коме нарочито говори Порфирогенит, називајући те словене Србима (и Хрватима), на сваки начин био је последица образовања Словенске државе под Самом. Ти „Срби и Хрвати“ били су принуђени да оставе оне области, које су остале биле ван граница Самове државе, а на које су силем нагртали Франци из Франконије (између Мајне, Дунава и Чешке) и Немци са Везера.

Налазећи се западно од Лабје, поглавито у подгорини Харца, и на планинама „Тириншких Гора“ (онда зване „Личе“) и „Шумаве“ (Böhmerwald) сасвим је природно, да су то били сточарско племе (не — обичан појав у Словена), и као таквом није му било ни тешко да своју стоку крене тражећи нове домовине (као и иначе нове паше). Ово племе Порфирогенит правилно назива „Србима“, јер су ту заиста и били главно „Сораби“, и нешто „Венди“. Па Порфирогенит добро вели да су из „Бојке“ и дошли, јер су заиста они поред и кроз „Бојоароју“ (данас, Баварску) и „Босмију“ (Чешку) и прошли.

Гонећи своје стадо, све од пашњака до пашњака, они су прејездили источне огранке Алпа, и преко реке Муре и Драве падали на Саву од извора до увора њеног. Па и кад су прешли ту, за онда граничну, реку царевине византијске, они су опет са својим стадом заузели планине, и — како онда тако ево и данас — ти Порфирогенитови Срби сточарски су народ; док су, на против, они раније-дошли и били и остали земљораднички народ.

Ну, кад смо већ дошли на ово, хоћете ли ми, Господине Редакторе, дозволити да вас потсетим на нешто, што би вас иначе могло помести у оцени народа са стране етнографичке. Верујем, да вам је познато, да се сасвим друге духовне способности развијају у сточарског, а друге у земљорадничког народа. Узмимо поезију. Земљораднички народ није никада беспослен. Оне ситне бриге, којима га та земљорадња обузме целога по цео дан, не остављају му времена да се на дуго баца у наручја ма ком одушевљењу успренуте му душе. И ако и он има срца, којом осећа Бога у својој души, љубав у својим грудима, он не може одушевљењу да даде и оно

време, које условљава његов физички опстанак. С тога се у земљорадничкоме народу може развити само лирска поезија. На против, сточарском народу, главни се посао састоји у физичком напору. Пасући стадо, његова се душа може на дуго да одвоји од земље, и да шестари, као оно орао, по сфери вишег света. Одушевљење, које, или какво дело, или каква успомена, у његовој души зажегне, има и прилике више, и времена више, да се разјагри у пламен и жар, који га дуго обасјава и загрева. С тога се у сточарског народа и може да развије епска поезија.

Из ове, ако и веома кратке, напомене ви ћете видети, зашто је она српска дивна епска поезија на језику Порфирогенитових Срба. Није, томе узрок у разлици расе, него у разлици начина живота, а овај — то ви врло добро знате — има најјачег утицаја и на културни ступањ народа и на духовну моћ његову.

II

Рекосмо, како су писци византијски оне Словене, који са Хунима и Аварима амо дођоше, обележили именом Славина (Ελαβηνοι); а суграђани њихови, особито они Грци и Цинцари (погрчени Латини) у Јелади и Тесалији, па и у Македонији, називали их проситцима, — јер и не бејашу одгајени у њиховој цивилизацији (која мора бити у свакога народа другача) као што у опште и увек (јер и сада) грађани (варошани) сељаке зову „простацима“, а често и само „сељацима“, што у ствари и јесу. Тако, у северноме приморју јадранском (у Далмацији) грађани (варошани, и који су најчешће били друге народности: Финијани, па Јелени, па Лашини, па Талијани) називали су сељаке из околине на својем језику: Ραγανι; док су их грађани варошани, по Србији до скоро називали (па често и сада зову) „геацима“ — реч грчка, која означава онога који земљу ради (јер су ти грађани већином и били Грци и Цинцари, или Гркомани).

Па, сад, зар не би то било до гнусности глупо, и до осуде погрешно, па и смешно, кад би когод назив „геаца“ узео да значи име народа? Тако је, дакле, и погрешно и глупо, но не и смешно, што су српски ранији историци Паване тумачили тако, као да су то били бајаги италијанци, јер нису били примили веру хришћанску! Како заблудан и глуп *mythos ex ethno patris*, па још тако држаше и они људи који су знали латински, дакле, који су знали да се село каже *ragus*, а сељани *ragani*.

Е тако су исто незналице и надрикрџиге двадесетого века чешће узимали, да у средњем веку у јужној Србији за Словене (овде за Србе) употребљавана реч *проситци* значи име племена! Поред речи „простак“ није било ни нужно спомињати име народа; јер за одношаје, у којима је и за које је та реч узета, није потребе било — пошто су обоји, и Грци и Срби, били по политички и по социјално равноправни поданици царевине, Ромеји, и само је требало разликовати цивилизованог од нецивилизованог, грађанина од сељака.

Да су Прискови (и осталих византијских сувремених и потоњих писаца) „Славина“ (Ελαβηνοι) дошли у царевину као политичка јединица, као народ освојан, онда би Византинци име народа и боље забележили, и даље задржали. Али, ови Словени ушли су у царевину само као поданици њени. За то су и они, као и староседеоци, били само Ромеји, али Ромеји нецивилизовани и прости према Ромејима домаћима, према питомим кифинима, према рафинираним кифшамл, према осталој госпоштини. Овакав случај имамо ми и данас у Аустрији. Јер, кад се неко каже „Аустријанац“, онда му још не знаш, да ли је то Чех или Словак, Пољак или Србин, Маџар или Влах, Талијан или Немац, — сваки је од њих

Аустријанац. Тако је то онда било и у византијској царевини: сваки је био Ромеј, — само што неки цивилизован, а други прост. А земаљским језиком — у Тесалији, где су поглавито, или у већини, били Цинцари, или погрчени Латини — простаца се зову *вулгарима*, *Vulgari* (Βουλγαροι).

Овај обичај, да се народ, који чини масу у држави (а то су дабогме сељаци) зове *проситцима*, за разлику од варошана, од госпошгине, од интелигенције, тај обичај постојао је увек на полуострву илирском, па постоји и данас. Он је сасвим природан, па га има и овде, као год и свуда. Тако, код других народа, ван полуострва, ти се људи зову просто *сељанима*: код Француза *rayans* (који „на земљи“ живе, не у вароши), код Немаца *Bauern* (који земљу раде, не тргују или господују — „паори“) а код Грка и код нас *проситци*, — и то тако, — да сељане не зову простацима само варошани, него се тако зову и они сами. Ви ћете чути сваки дан да вам човек са села каже: „ми смо људи простаца“, јер он то заиста и јесте, па и сам осећа да је мање образован и углађен од варошанина.

Због овога и језик којим сељанин (народ) говори, — без обзира да ли је сељанин и племена истог са грађанином — зове се *језик проси*. Свак се тако може сетити, како су књиге, писане овим језиком којим народ (маса) говори, носиле на себи белешку, да су писане језиком *проси*, или преведене на језик *проси*.

Често се дешавало, да се ова реч *проси* плеонастички каже, то јест она иста, са још једном која исто значи, на прилику језик *проси сељачки*. Деси ли се, пак — а чега је на полуострву илирском (као и у Панонији) увек бивало — да су сељани народ другачи од господарећег, онда се њихов језик *двосмислено* зове *проси*. И у томе случају често је бивало, да се, уз *чирдну* реч *проси* дола и *господска* реч *проси*. Тако, у Панонији — до скоро сте могли чути израз „*проси — паорски*“, а код Грка: *проси вулгарски*. (Наставиће се)

КЊИЖЕВНИ ПРИКАЗ

Нова Искра. — Четврта свеска овог јединог српског илустрованог листа, који излази месечно, изашла је са следећим садржајем:

Фати — Султан. Приповетка. Написала Јелена Јов. Димитријевића, (наставак). — Ти пружаш руке... Песма. Написао Борски. — Повратни талас, — Приповетка Болеслава Пруса. — С пољског превео Л. (наставак). — Серенада (К. З.) Песма. Написао Милутин Јовановић. — Сјага. Сличнице из прошлости. Написао Мих. Сретеновић. — † Јован Илић (говор на свечаном скупу Академије Наука). Од академика П. Ђорђевића. — Човечанству (Ф. Ниче) Песма. Превео Драгослав. — Писма са села. VII. Пише Јанко. — И по други пут: Петар Прерадовић према Српству и Хрватству. С писмом једног српског пуковника. Од Милана Шевића. — Једном с јесени. Приповетка искуснога човека. Приповетка Максима Горкога. Превео М. П. Ценовић. — Тајне светлоснога зрака. Физичка скица. Од Јеленка Михаиловића, професора. — Уз наше слике. — Хроника. (Књижевност, Уметност, Разно). — Библиографија. Слике: Михаило Витковић. — Полагање Исуса у гроб (сликао Дамуеле Крести). — Црква у Врањи. — Србин из Шибеника (сликао Манес). — Исус у Гетсиманијском врту (сликао Х. Хофман). — Теле - Кула (1902). — † Ђура Рајковић, редитељ и стални члан Краљ. Срп. Нар. позоришта.

О Б З Н А Н А

Управа града Београда претписом својим од 4. ов. м. Бр. 8848 представила је и наредила суду општинском следеће:

„Министар унутрашњих дела својим актом од 19 марта ове године ПБр. 5909, доставио је управи Београда следеће:

„Чувар народног музеја актом од 12 ов. м. Бр. 53 саопштио ми је, да је знатна штета нанета Костољачким стари-

нама услед неразложног откопавања и растуривања, које су ове зиме у великој мери чинили становници из неколико села у околини Костоца, за које су они имали, најжалост, чак и допуштење од власти, која је управо била позвана да Костолачке старине чува од квара и рушења.

„Због тога, а на захтев истог музеја препоручујем управи:

„1. Да забрани свако самовласно откопавање, растуривање и развлачење старина (гробница, темеља, канала, подрума и т. д.);

„2. Да нареди и настојава, да свако лице, или непосредно или преко дотичне полицијске власти, извештава управу гимназијског музеја у Пожаревцу о открићу или наласку каквих старина; и

„3. Да свако лице, ма кад и ма на који начин прибављене старине, ако их мисли продати, понуди на откуп једино или гимназијском музеју у Пожаревцу или народном музеју у Београду.

„Овако се има поступати све док се не донесе закон о старинама.“

„Доставља се предње кварту — општинском суду на знање и управљање.“

Овај распис Управе града суд општине београдске доставља грађанству на знање и управљање.

Од суда општине београдске 11. априла 1902. године, АБр. 3711, Београд.

О Г Л А С

На основу одобрења г. министра грађевина од 22 марта ов. год. Бр. 1345, грађевинско одељење општине београдске држаће оферталну лицитацију 22 априла ове год. за **израду пропуста преко мокролушког потока на топчидерском друму.**

Предрачунска је цена 1373·02 дин.

Оферти ће се отворити у присуству комисије и предузимача, тачно у 11 часова пре подне.

После отварања оферта, ничија накнадна понуда неће се примити.

На офертима, који ће се подносити у затвореним ковертима, мора бити залепљена таксена марка од 10 динара, према зак. о таксама. Оферти без таксених марака неће се узимати у оцену.

Предузимач на коме остане ова лицитација, дужан је одмах да положи на име кауције 200 дин. у новцу, или вредним хартијама.

Услови и ближа обавештења могу се видети сваког радног од 8—12 часова пре подне.

Из канцеларије грађевин. одељења општине београдске 8 априла 1902г. ГБр. 995.

О Б Ј А В А

Пошто на држаној лицитацији на дан 4 априла т. г. за издавање под закуп

права точења и продавања бозе, салепе и осталих бозацијских артикала на новој општинској кланици, није добивена повољна цена, то ће се поново на дан 18 априла тек. год од 3 до 6 сати после подне, држати јавна усмена лицитација у канцеларији економног одељења суда општинског за издавање под закуп поменутог права.

Кауција се полаже при лицитацији у 100 динара у готовом новцу или у срп. држав. хартијама од вредности.

Ближи услови могу се видети у поменутој канцеларији сваког радног дана од 8 до 12 сати пре подне и при лицитацији.

Од суда општине београдске 9 априла 1902. АБр. 3499, Београд.

О Б Ј А В А

Пошто ни на другој лицитацији држаној на дан 6 априла т. г. за издавање под закуп **траве за кошење у новом општинском сењаку,** није било лицитаната, то ће се за издавање под закуп ове траве поново на дан 19 априла т. г. од 3 до 6 сати после подне пред официрском кафаном у Палилули држати јавна усмена лицитација.

Ближи услови могу се видети у канцеларији економног одељења суда општинског сваког радног дана од 8 до 12 сати пре подне и при лицитацији.

Од суда општине београдске, 9 априла 1902. год. АБр. 3573, у Београду.

ОПШТИНА ГРАДА БЕОГРАДА

СТАЊЕ НА ДАН 31. МАРТА 1902 ГОД.

СТР.	РАЧУН	ОБРТ У МАРТУ		ОБРТ ОД 1. ЈАН. ДО 31. МАРТА		СТАЊЕ 31. МАРТА					
165	Благајне	191255	31	183066	92	499822	65	436821	78	63000	87
75	Привремени издатака					54926	39			54926	39
37	Вредни артија					70600	—			70600	—
21	Цркве дорћолске					57837	21			57837	21
28	Канализације	270	—			75470	38			75470	38
39	Кеја					88961	61			88961	61
40	Водовода					2855052	82			2855052	82
38	Покретности					78771	64			78771	64
38	Непокретности					6413862	—			6413862	—
44	Управе фондова за фондове	25870	15			74750	55			74750	55
34	Остава код Нар. Банке					3040000	—	1510000	—	1530000	—
71	Пријема					1510000	—	3040000	—		1530000
119	Дужника калдрме	1038	82	1621	42	71195	02	3626	58	67568	44
158	Дужника разни			7625	05	191457	12	13801	18	177655	94
27	Фондова			25870	15			265187	10		265187
47	Фонда гробљанског							229345	66		229345
46	Кауција							1117	—		1117
48	Текући код Упр. Фондова у злату							149124	20		149124
168	Текући код Народне Банке у сребру			19232	50			1557832	30		1557832
156	„ Кланчног друштва „ „			976	25	976	25	976	25		
104	Повериоца			4000	—			81724	81		81724
118	Главнице	33455	22	1308	82	41636	51	7848054	25		7806417
166	Буџета Прихода општинског	615	75	100061	41	1499	75	226441	34		224941
167	„ Расхода „	112115	56	505	70	276457	78	579	70	275878	08
147	„ Регулације	1011	20	782	63	1011	20	1047	03		35
162	„ Гробљанског	1423	24	4372	60	3647	58	6829	64		3182
161	„ Трошаринског	52673	55	85532	97	83907	05	189633	11		105726
164	Кредита	15227	42			70298	42			70298	42
		434956	42	434956	62	15562141	93	15562141	93	11954634	35
										11954634	35

6. Априла 1902 год., Београд.

Главни Књиговођа,
Милија Јовановић с. р.

Главни Благајник,
Сп. К. Шуменковић с. р.

Председник општине,
Милев. Р. Маринковић с. р.

УРЕДНИШТВО И АДМИНИСТРАЦИЈА ЈЕ У ЗДАЊУ ОПШТИНСКОГ СУДА